

תוכן עניינים

3	מבוא .....
5	רקע תיאורטי .....
7	סקירת ספרות .....
7	אלימות במשפחה .....
9	אלימות כנגד נשים בישראל – סטטיסטיקה ומגמות .....
9	מקלטים לנשים מוכות בישראל .....
10	מתודולוגיה .....
12	המדגם .....
12	כלי המחקר .....
12	הליך המחקר .....
13	אופן ניתוח הממצאים .....
14	ממצאי המחקר .....
20	דיון .....
24	סיכום ומסקנות .....
25	ביבליוגרפיה .....
27	נספח 1 – דף הסבר לשאלון – נשים במקלט .....
28	נספח 2 – שאלון לנשים הנמצאות במקלט לנשים מוכות: .....
31	נספח 3 – מידע סטטיסטי .....

מבוא

אלימות כלפי נשים הינה תופעה ידועה ומוכרת שלא בהכרח זוכה לטיפול ראוי. לעיתים ישנם מקרים בהם הכתובת נמצאת על הקיר. המשטרה או הרווחה מודעים לבעיית האלימות כלפי הנשים, אך ככל הנראה לא מטפלים בדחיפות הראויה במקרים כאלה, למרות שהאלימות הולכת ומחריפה, ויכולה להגיע לכדי אסון. ניתן לראות שתופעה זו של אלימות נצפית בכל מדיה תקשורתית; זוהי בעיה שגורמים רבים מנסים להתמודד עמה, והיא עומדת על סדר היום הציבורי והמדעי בעולם ובכללו במדינת ישראל. אנו מוצפים בריבוי של מקרים בהם נשים סובלות מאלימות מסוגים שונים: פיזית, מינית או מילולית.

לפי הייסי, פיטאנגוי וג'רמיין (1994; בתוך חאגי' יחיא וסדן, 2007) נשים הסובלות מהתעללות פסיכולוגית, מינית, כלכלית וחברתית, מדווחות הרבה פחות לשירותי הבריאות, לשירותי בריאות הנפש ולשירותי הרווחה והחוק לעומת אחוזי הדיווח על אלימות פיזית. ראוי לציין שיותר ויותר נראה כי בחברה הישראלית גוברת המודעות לבעיית האלימות ולחשיבות הטיפול היסודי בבעיה זו. נשים רבות מאוד נופלות קורבן לאלימות במשפחה, מצד הבעל שאמור להגן על המשפחה ובמקום זאת הוא עושה את ההפך הגמור ומשליט מרות יתרה על בני המשפחה ונוקט באלימות על בסיס קבוע.

במדינת ישראל חוק שיווי זכויות האישה כבר משנת 1951. לפי האתר של מדינת ישראל, משרד הכלכלה המציין את סעיף 6ב לחוק שיווי זכויות האישה, לכל אישה זכות להגנה מפני אלימות, הטרדה מינית, ניצול מיני וסחר בגופה. בחודש מרס שנת 2000 הכנסת אישרה תיקון לחוק המקורי. התיקון שהועבר לחוק מעגן בחקיקה זכויות נוספות כמו זכויות חברתיות ודגש על ההגנה מפני אלימות.

לפי ברקוביץ' (2014) שיתוף פעולה נכון ויעיל בין המשטרה לעובדות הסוציאליות יכול לתת מענה לנשים הסובלות מאלימות, ועל ידי כך לצמצם את רמת הפגיעה בנשים אלו. בארץ פועלים מקלטים לנשים מוכות המהווים מקום מפלט לנשים שאין להן לאן ללכת. לנשים מוכות אלו אין ברירה אלא לברוח מהתופת היום יומית שבה הן חיות, ומתחושות הפחד והסכנה התמידיים. הצורך הבסיסי שמניע אותן הוא להגן על עצמן ועל ילדיהן. הן למעשה נאלצות לברוח מהבעל שכשל בתפקידו במשפחה ולחפש מקלט והגנה במקום אחר שיהיה עבורן כבית.

רקע תיאורטי

1. תאוריית מעגל האלימות :

וולקר (Walker, 1994, 1979; בתוך הרמל ונחשון-גליק, 2002) מתארת תהליך מעגלי של הכאת נשים. תהליך זה מורכב משלושה שלבים אשר משתנים בזמן ובאינטנסיביות שלהם בין בני הזוג :

שלב ראשון- שלב בניית המתח בין בני הזוג, המצב בבית הוא ויכוחים יום יומיים והרבה כעסים. האישה חשה באווירה המתוחה ובעצבים של בעלה, שנוטה להגיב בצורה שלילית לכל תסכול קטן שהוא חש. המצב הזה יכול להימשך זמן רב, ובנוסף המתח יכול לעלות עד לנקודת התפוצצות, שיכולה להיות גם מסוכנת.

שלב שני- שלב של אלימות קשה שמתפרצת בדרך של התקפה פיזית, מכות, חניקה, שבירת איברים וכיו"ב. זהו השלב האלים ביותר, הבעל נתקף בזעם שיכול להימשך מדקות ספורות ועד מספר ימים. האלימות תפסק רק באמצעות התערבות חיצונית, או כאשר הבעל המכה ירגיש שהשיג את מטרתו ופרק את רגשותיו.

שלב שלישי- השלב הרגוע, השלו והאוהב- כמו ירח דבש. בשלב זה הבעל התוקף מתחרט ומתנצל על מעשיו, הוא מפעיל את קסמיו ומנסה לפייס את האישה. הוא עושה זאת באמצעות תשומת לב יתרה, מתנות והבטחות שזה לא יקרה יותר. האישה לרוב סולחת כי היא מעדיפה להאמין שהוא יכול להשתנות, אך השלב מסתיים ושוב המתח מתחיל לעלות.

למעגל האלימות שלושה מאפיינים עיקריים :

א. ככל שהקשר בין בני הזוג מתארך, כך מתקצרים פרקי הזמן בין השלבים. אם בשנים הראשונות של הנישואין הייתה הפסקה של שנה או שנתיים בין השלבים, לאחר עשר שנות נישואין יעבור חודש בלבד.

ב. ככל שהמעגל יחזור על עצמו, כך תחריף האלימות.

ג. ככל שהמעגל יחזור על עצמו, כך יתקצר עד כדי יעלם השלב השלישי. המצב יתדרדר לכך שהבעל המכה לא יחוש חרטה כלל, ושלב המתח הראשוני יתחיל להיבנות מיד אחרי ההתפרצות האלימה.